

# דפי עיון

# במפרשים

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:  
 אורה - זו תורה.  
 וכך הוא אומר:  
 "כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה  
 משואות-יצחק

יו"ל ע"ר מ. מושקוביץ \* משואות-יצחק 79858, ד.נ. שדה-גת \* טל': 08-8581440 \* פקס: 08-8503835

## פרשת מצורע

## שנת תשס"ה

יד (ב) ביום פהרתו. שעליו אמרתי למעלה וטהרו הכהן, וטהר אותו הכהן, ולא פירש עדיין איך תהיה טהרתו ועכשיו מפרש: (ג) ויצא הכהן. לפי שהמלרע יושב בדד מחוץ למחנה, פעמים שמתרחק כמה פרסאות מן העיר למנוח לו מושב בימי חלוטו, ואין הכהן חייב ללכת אליו שם, אלא והוצא אל הכהן, המלרע בא עד לפני שער העיר, ולפי שאסור עדיין ליכנס אל המחנה, לריך הכהן ללאת אליו, וזהו וילא הכהן וכו': וראה הכהן. יתבונן בנגע ובסימניו: והנה. כשיתברר לו שכן הוא שרפא הנגע: נרפא נגע הצרעת מן הצרוע. ולא אמר נרפא הצרוע כי אעפ"י שעדיין הצרעת בגופו כשיש בו סימני טהרה, נרפא הנגע (ד) ולקח. הלוקח: למטהר. מבנין החפעל, וענינו שבזיל הצרוע הוציא עתה לטהר עצמו מטומאתו: חיות. נריאות, כי הכריאות היא הדייס: פהרות. פרט לטומאות: ושני תולעת. לשון של אמר לטובה זהורית:

א. ביאור יש"ר.  
 פרק י' פסוקים ב'ג,ד':

א"ל

1. מה הפציה פסוק ב' ואיך פרשנו אפארו?
2. פרשנו אסביר איך הכהן "יוצא" לטהרות שהצורע בצצט צריק לבוא אליו, איך זה קורה ומה הרציון סבך?
3. למה לא נאמר "ונרפא הצרוע"?
4. פסוק ד' מתאר פרשנו את פרטי המצפה הנצפה כאן, התוכל לפרארו?

\* \* \*

ב. כלי יקר.  
 פרק יד' פסוק ג':

נגע אותו עון שגרום לו הצרעת, "מן הצרוע" מוזלתו. ולא יכול לומר 'מן הנגוע', שהרי העון - מעשיו גרמו לו, והצורך לומר "מן הצרוע", להורות שהרפואה הנפשית באה לו מצד שהיה צרוע, פי הצרעת הכריחו אל הטהרה, ואף על פי כן הקב"ה מקבל תשובתו, אף על פי שנעשית על צד ההכרח. וההעדר הפרוץ בתשובה כזו, תמצא מבאר לקמן פרשת וילך בעזרת ה', על פסוק "ומצאהו רעות רבות וצרות" (דברים לא, יז) עין שם.

וזהו שאמר: "זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו", פי ביום שיחדש לב טהור בקרב ויקבל עליו לשוב בתשובה, בו ביום יובא בעל כרחו אל הפהן ללמד ממנו דרך ה'. ולשון "והובא", אינו מדבר בהעמק ממקום למקום, אלא מדבר בהעמק לבו מן הדרך הרע אשר היה בו אל הדרך הטוב, והוא שיקבל עליו להתקרב אל הפהן ולבקש תורה מפיהו, ועל זה אמר: "זאת תהיה תורת". ואחר כך, משקבל עליו להיות טהור המחשבות וטהור עיניו מראות ברע, אנו יוצא הפהן אל מחוץ למחנה והנה נרפא

מצורע

שאלות

1. פרשנו - בתחילת דבריו - מדוע את המלה: "מיום" ומספיר חסופות, תוכל לפאר?
2. למה יובא צד כורחו?
3. פרשנו מוסיף ומפאר כי הלשון: "והוא" אינו בא ללמדנו הפאתו הסיוט אלא סיבתו של המצורע מדרכו הרעה ומחשבות לבו, איך ולמה חושב לו לאמר כן?
4. איך הוא מספיר: "תורת"?
5. למה "מן הצרוע" דוקא?
6. תשובה המתקבלת "צד צד ההכרח"?
7. מהו אותו "הצד הכרוך בתשובה לו" אותו מזכיר פרשנו?

\* \* \*

ג. אור החיים.

פרק יד' פסוק לד':

זאת תהיה תורת המצורע תורתו של מוציא שם רע הראת לדעת פי גם על נגעי בגדים חוזרים הדברים מה שלא היה מוכן בן אם היה מסדר נגעי בגדים והבן:

עוד נראה שהש הכתוב להקדים נגע הבגד ואחר כך נגעי אדם, שאז הייתי אומר כי נגע הבגד בא על עון קל ונגע אדם בא על עון חמור ולא על עון עצמו שיתחייב לבוא נגע על האדם בא על הבגדים לצד הרחמים, ולזה הקדים הכתוב ואמר נגעי אדם לומר כי גם צרעת הצריכה לבוא לאדם בעל הרחמים מביאה בבגדים אולי ישוב ורפא לו מפוא עליו. ועוד אני אומר דלמא על עון חמור באים נגעי אדם ועל עון קל באים נגעי בגדים והתורה סדרה החמור תחלה שהם נגעי אדם ואחר כך קל שהם נגעי בגדים, אם כן היה לו לסדר משפט הבגדים אחר משפט אדם וטהרתם וכמו:

עוד נראה בהעיר למה סדר הכתוב דיני נגעי הבגד קדם שהשלים כל דיני "נגי" אדם טמאתו וטהרתו, שהיה לו להמתין עד שיגמר כל משפט צרעת אדם ואחר כך יסדר משפט הבגדים, ואין לומר שחפזו הכתוב לסדר דיני הטמאה בפני עצמן ודיני טהרתם בפני עצמם, שאם כן למה לא שפט כן גם בצרעת הבית שהיה לו גם כן להקדים טמאת נגע הבית קדם משפט טהרת נגעי אדם ובגדיו. אלא ודאי שנוראה הכתוב בזה שהקדים נגע הבגד קדם לנגע אדם וקדם אומרו זאת תהיה תורת המצורע שבו רמז סימן עון הצרעת כי פיו ענה בו כמו שפרשנו בתחלת הפרשה כתב נגעי בגדים וכוונתו הוא לומר שהבגדים לוקים תחלה, ומה שהתחיל בדין תכאת הנגע באדם ולא התחיל בבגדים, בזה נתחכם הכתוב לחזק הדברים שנגעי הבגדים גם כן באים בחטא האדם כמו נגעי אדם, ולזה התחיל בנגעי אדם וסמוך להם אמר נגעי בגדים ואמר אחר שניהם

שאלות

1. מהי שאלתו של פרשנו בראשית הקטע?
2. מהי תשובתו לשינויים בסדר הכרעה ומה כל זה בא ללמדנו?
3. קטע השני מספיר פרשנו את סדר הכתובים בנימוק שונה, מהו?
4. מה מסקנתו של פרשנו לפי כל זה?

\* \* \*

ד. תוספת ברכה.

פרק יד' פסוק לה':

ובא אשר לו הבית (יד ל"ה)  
בתלמוד מסי' יומא (י"א ב') אמרו, מה תלמוד לומר לך - מי שמיחד ביתו לו, שאינו רוצה להשאיל כליו ואומר שאין לו, והקביה מטרטמו כשמשנה את כליו לחזק ע"כ, והכונה עפ"י מה שאמרו בערכין (פ"ז א') שנגעים באים על צרות עין, וזה עינו צר להשאיל כליו.  
אך אינו מבואר מה שאמר, מה תלמוד לומר לך, והלא כן הוראת הלשון לענין הדבר, ונראה בכונת שאלה זו, דהיי צריך לומר ובא בעל הבית, וכמו בפרשה משפטים (כ"ב ד') ונקרב בעל הבית, וכן בשופטים (מ"ט כ"ג) ויצא אליהם האיש בעל הבית, וכן בעל השור, בעל הבור, וכדומה, הלשון לך נראה דמוסב על זה שחושב, שמה שיש לו הוא שלו נצח, שכן אמרו במ"ר ויקרא (פרשה ב') כל מקום שנאמר לי אינו זו משם לעולם, ואין ג"מ בין לי ובין לו, וכן חושב זה האיש שהבית והכלים ישארו לעולם שלו, ולכן אינו רוצה להשאיל כליו ואינו חושש שמא יבא לידו לשאל גם הוא, ושוכח כי קנין האדם בכלל אינו שלו לעולם, וגלגל החורר בעולם הוא, (שבת קנ"א ב').

מצורע

ועפ"י באור זה בלשון ל"י יתבאר הלשון שאמר בוצע-קניתי את כל אשר לאליםלך וגם את רות המואבית קניתי לי לאשה (רות ד' י'), הגם בקנין הרכוש לא אמר קניתי, ל"י כמו שאמר בקנין רות קניתי לי לאשה, יען כי ידע, שקנין הטובה לאדם אינו שלו בחיוב, מטעם גלגל החזור בעולם, מה שאין כן קנין אשה הוא קנין נפשו שלו, ואוסרה על כל העולם, וכמו שאמרו בקדושין (ב' ב') מהו לשון קדושין (שאומר מקודשת לי) שאוסרה על כל העולם כהקדש, ולכן אמר "קניתי לי".

ועפ"י זה יתבאר במשנה דאבות (פ"ב מ"ז) קנה לו דברי תורה קנה לו חיי עוה"ב, ובא בזה לרמז, כי קנין התורה אינו כקניני דברי חסף שעליהם נאמר ועזבו לאחרים חילם, אבל קנין התורה הוא לו גם לחיי עוה"ב.

מילות

1. פרשנו מ633 מאמר פאמרא ומקשה עליו, למה?
2. פרשנו הוסף ענין לשונו לננוא רציוני, מה הפעיה בצצט?
3. כמה הפיטוי "לי" מלמד יותר על פעלות נצחית מכל צורה אחרת?
4. התוכל להוכיח זאת משימוש במקום אחר במקרא מלמה זו?
5. "קנין האדם ככלל אינו שלו לצולט" מה רוצה מאמר זה ללמדנו?
6. למה אם כן דוקא קניסואין קנין זה הוא לצולט ולכל הצולט?
7. אם דברי תורה הם כאלה, איך?
8. אנה ותורה שוים פענין רכישתם וקניינם, מה דעתך על רציון זה?

\* \* \*

ה. המהר"ל מפראג עם פירוש הרב ז. לצר.

פרק ט"ו פסוק י"א: "וכל אשר יגע בו הזב וידינו לא שטף במים וכבס בגדיו ורחץ במים".

(ויקרא ט"ו י"א)

"תניא, אמר רבי אלעזר בן ערך, וידינו לא שטף במים, מכאן סמכו חכמים לנטילת ידיים מן התורה" (חולין ק"ו ע"א).

טעמה של מצות נטילת ידיים

מדוע תיקנו חכמים נטילת ידיים לפני הסעודה? עונה המהר"ל ומסביר שהאכילה היא דבר גופני והיא מטה את האדם אל הגשמיות, וכאשר הוא נוטל ידיו ומקדש עצמו לפני האכילה אין הוא נוטה בשעת האכילה אל הגשמיות:

האדם הזה אשר בראו ה' יתברך ורצה לזכותו ולטהרו מן פחיתותו הגשמי, ולכך (-ולכן) כאשר האדם נוטה אל הגשמי דהיינו (בשעת) אכילה ושתיה שלו שהיא גופנית, (כדי) שלא יהיה נוטה לגמרי אל הגשמי, לכך (-לכן) המצוה (היא) שקודם שיאכל וישתה יטול את ידיו כי דבר זה הוא קדושה, ואז אין נוטה באכילה שלו אל הגשמי.

(בתיבות עולם א' ע' קכ"ה)

וכן דברים דומים בנתיבות עולם חלק ב':

יש לאדם ביותר לקדש עצמו במעשה שבו נוטה האדם אל החומר שלא יהיה הפעל הזה (-ע"י המעשה הזה) גשמי חמרי לגמרי.

(בתיבות עולם ב' ע' קי"ג)

מילות

1. מהו הדין בפסוקנו ואיך חז"ל לומדים ממנו עניין נטיילת ידיים ככלל?
2. המהר"ל מפליג לכיוון נוסף ומסביר למה ככלל צריך נטיילת ידיים לפני האוכל, מה מביאו לכך?
3. בצצט מה פאה נטיילת הידיים לצעות לנו?
4. נטיילת היא קדושה, האכילה היא גשמי, איך זה פועל?
5. כפיך באמתו ויחסי ברשעו ויפליג בנפשו ויפליג בנפשו ויפליג בנפשו - מה מביאו לכך?